

Cesare Lombroso.

Født i Verona d. 6. Novbr. 1835. Død i Turin d. 19. Oktober 1909.

Meddelelsen om Lombrosos Død er næppe kommen overraskende for dem, som har haft Lejlighed til at se ham i de senere Aar. Allerede ved den næstsidste kriminal-antropologiske Kongres i Amsterdam 1901 gjorde han Indtryk af at være en gammel Mand, som havde svært ved at taale Kongreslivets Strabadser. Og ved den sidste Kongres i Turin i 1906 var det tydeligt, at han ikke havde mange Leveaar tilbage. Rygter om, at den tidligere saa

klart og skarpt tænkende Videnskabsmand helt og fuldt havde slaaet sig paa Spiritismen, kunde ogsaa varsle om, at hans Livsbane var sin Afslutning nær nu, da han var ved at svinge Videnskaben.

Thi L. var Videnskabsmanden par excellence. Man er tilbøjelig til at sammenfatte hans Livs Gerning i Læren om Forbrydermennesket og glemme hans mange andre videnskabelige Arbejder paa Hygiejnens, Retsmedicinens og Psy-

kiatriens, ja iøvrigt saa at sige alle Lægevidenskabens Omraader. Kendt udenfor Fagmændenes snævre Kreds er vel her egentlig kun hans Bog om Genierne og hans Studier over Pellagra, hvilke sidste i sin Tid paa Grund af de nye og indgribende Synspunkter, de fremsatte, vakte stort Røre i Italien. Men i en Bog, som Paola og Gina Lombroso i 1906 skrev om deres Fader i Anledning af hans »videnskabelige Jubilæum«, og som uddeltes som Festgave ved Kongressen i Turin, fylder Fortegnelsen over L.'s Arbejder (herunder ogsaa Nyudgaver og Oversættelser) fra 1852 til 1905 15 tætrykte Oktavsider og omfatter 433 Numre.

Det er imidlertid naturligt, at man betragter Lombrosos Livsgerning i Belysning af Læren om Forbrydermennesket, thi det er den, som har baaret hans Navn Verden over og vakt Røre, hvor den kom frem, og det er den, som vil bære hans Navn langt ind i Fremtiden. For L. selv var Læren om Forbrydermennesket i den Grad bleven den altbeherkende Tanke, at den stillede hele hans øvrige videnskabelige Virksomhed i Skygge.

Ligesom andre har ogsaa jeg tidligere fremsat en Kritik af denne Lære. Der er her ingen Grund til at komme nærmere ind paa dens Indhold, saa meget mindre som Tiden endnu ikke er inde til, at man fuldtud kan vurdere den, til at bedømme, hvad der er rigtigt i den, og hvad der er fejlt. Men jeg maa have Lov til her, samtidig med at jeg akcentuerer min uindskrænkede Beundring for Lombrosos geniale Syn og hans banebrydende Arbejder paa Kriminal-Antropologiens Omraade, at fremhæve de Hovedfejl ved hans Lære, som har bevirket, at de positive Resultater, den har bevirket, ikke alt nu er saa store, som de burde have været.

Hovedfejlen er selvfølgelig den, at Læren om Forbrydermennesket kom til Verden ikke som det, den var, en *Theori*, men netop som en Lære, et Dogme. Den er ganske vist bygget op paa et stort og flittigt videnskabeligt Arbejde af L. selv og hans Elever. Men Materialet var

ensidigt og samlet uden behørig Kritik, og Behandlingen af dette Materiale var altfor subjektivt farvet. Theorien var bygget op paa dette Materiale, uden at der var taget tilstrækkeligt Hensyn til Kulturlandenes Arbejder paa dette Omraade i de foregaaende Decennier. *Brierre de Boismonts* Erfaringer om forbryderske sindssyge, *Bruce Thomsons* kriminal-psykologiske Studier og *Benedikts* Undersøgelser af Forbryderhjernener havde ikke haft nogen Indflydelse paa Lombrosos Resultater. Der var intet Forbindelsesled mellem Forbrydermennesket og de Individuer, hvis Tilstand *Grohmann* havde beskrevet som »Brutalität des Willens«, *Despine* som »Maladie morale« og *Maudsley* som »Criminal psychosis«.

Uden at tage Hensyn til *Morels* Degenerationslære, ved hvis Hjælp andre Forskere havde søgt at uddybe den som Sygdomsbegreb uheldige og omtvistede »Moral insanity«. benyttede L. dette Navn som et Udtryk for sit Forbrydermenneskes ganske vist medfødte, men ikke i sig sygelige psykiske Indhold og knyttede det sammen med det absolut patologiske Begreb: Epilepsi. Forbrydermennesket kom til at staa som et isoleret Fænomen, født af en genial Tænkers dristige og noget uholdbare Slutninger, medens det i stærkt modificeret Form kunde være bleven et logisk Resultat af en flittig Videnskabsmands Forskning, som med Benyttelse af sin egen Methode byggede videre paa alt foreliggende Erfaringer.

Thi M e t h o d e n var ny. Det er Lombrosos uvisnelige Hæder, at han har indført Kriminal-Antropologien i Videnskaben, at han har lært os, at man for at naa til virkelig Forstaaelse af Forbrydelsens Væsen maa studere Forbryderen naturvidenskabeligt. Han har gennem sit Arbejde vist os, at en systematisk Undersøgelse maa omfatte saavel Forbryderens ydre Kendemærker som hans hele psykiske Liv, hans Naturel, hans Følelser, hans Vaner og hans Ejendommeligheder, at den i lige Grad maa være anatomisk og

biologisk, ligesaavel statistisk som klinisk, og at den fremfor alt maa være komparativ.

Men Lombroso kunde ikke selv indse, at hans Livs og Forsknings største Bedrift var at have indført en hel ny Methode i Videnskaben, at have indviet den moderne Kriminal-Antropologis Æra. Han lagde i den Grad Hovedvægten paa Læren om Forbrydermennesket, at han i Fortalen til 3. Del af »L'homme criminel« kunde udtale: »Uden Forbrydermennesket eksisterer der ingen Kriminal-Antropologi«. Og den, der ikke fuldt ud vilde anerkende Forbrydermennesket, var »en Modstander af de kriminal-antropologiske Ideer og af mig selv, deres Grundlægger«. L. kendte kun for eller imod; i den Grad var Troen paa Forbrydermennesket bleven ham til et Dogme. Men maaske har ikke blot hans Tilhængere og Beundrere haft Skyld i, at den blev det. Ogsaa hans Modstandere, som ud fra et langt svagere Grundlag fra først af hidsigt kastede sig over ham og rettede en ubillig Kritik mod hans Theorier og hans Methode, har utvivlsomt haft en ikke ringe Skyld i hans Ensidighed. Det varede altfor længe, inden det gik op for Videnskabsmændene, at en ny Theori, som er skaffet til Verden ved en ny Methode, maa bekæmpes med den samme Methode, at den eneste Maade til ærligt og fordomsfrit at bekæmpe L. paa var ved at gaa hans Undersøgelser efter.

For Lombroso havde Kriminal-Antropologien, da den havde skabt Læren om Forbrydermennesket, egentlig opfyldt sin Mission. For ham bekræftede senere kriminal-antropologiske Undersøgelser kun hans Lære — eller de havde ingen Betydning for ham. Men det maa siges, at han havde en vis Tilbøjelighed til at finde en Bekræftelse af sin Lære i andres Undersøgelser, selv om disse andre selv just ikke kunde finde en saadan Bekræftelse iøjnefaldende. Naar man læser de Oversigter over Arbejder paa det kriminal-antropologiske Omraade, som L. samlede til Kongresser eller Bøger, undres man over, med hvor megen

Interesse han fulgte Literaturen — men ogsaa med hvor megen Tilbøjelighed til at tage til Indtægt for sin Lære.

Hovedskylden for, at Læren om Forbrydermennesket blev til et Dogme og Kriminal-Antropologien kun til et Mid-
del for dette Dogme, maa dog sikkert lægges paa hans Til-
hængere og Beundrere i Italien. Efter mit Kendskab til
Lombroso personlig, til hans Arbejds metode og hans viden-
skabelige Sans staar det for mig som sandsynligt, at det
ikke er ham selv, men andre, som har gjort Theorien til
en Lære, og som har søgt at stavnsbinde den videnskabelige
Methode, L. har skabt. Jeg tror, at L. halvt mod sin Villie
er bleven ført langt videre, end han oprindelig havde tænkt
sig. Men Venner og Beundrere har i national Iver af L.'s
Theori skabt en fuldtfærdig Lære, som *Garofalo* har kunnet
omsætte i theoretisk Jura og *Ferri* bruge som Grundlag
for en praktisk Kriminalpolitik. Ret karakteristisk demon-
strerede Lombroso ved den sidste, iøvrigt ikke meget ydende,
kriminal-antropologiske Kongres i Turin ret stilfærdigt sin
»Type« i Byens Undersøgelsesfængsel, medens *Garofalo* —
som udeblev — skulde have talt om »visse utilregnelige
Forbryderes varige Indespærring, og *Ferri* som sædvanlig
omsatte Læren i Rasen mod Nutidens barbariske Straffe,
særlig Cellestraffen. Det er maaske en national Ejendomme-
lighed for Italienerne, at de kun har Interesse for Theorier,
hvis de snart har Udsigt til at kunne omsættes i haand-
gribelig Praksis, og at den stille Videnskabsmand, som naar
nok saa smukke Resultater, vækker langt mindre Begejstring
end den fanatiske Ordfører, som bruger Theorierne som
Grundlag for Kravet om sociale Reforme. Men det var ial-
fald paafaldende i Turin at lægge Mærke til, at Lombroso,
der dog fejrede sit »videnskabelige Jubilæum« og i den
Anledning hyldedes af Videnskabsmænd fra hele den civi-
liserede Verden, mødtes med behersket Begejstring af de
tilstedeværende Italiener, medens »Avanti«s Redaktør ved
sin blotte Tilsynekomst vakte vild Jubel.

Thi trods alt var Lombroso egentlig kun Videnskabs-

mand, elskværdig, stilfærdig og beskeden, uden Fordringer om Æresbevisninger, men glad over hver Anerkendelse, der ydedes den Lære, som var bleven hans Livs store Bedrift. Hvad hans Lære i Fremtiden vil sætte af praktiske Resultater, kan ikke bedømmes endnu. Den Methode, han har skabt, Kriminal-Antropologien, som uløselig er knyttet til hans Navn, vil maaske efterhaanden omforme hans Lære. Den atavistiske Forbrydertype vil næppe gaa ind som et Led i Fremtidens Kriminologi; men hans Lære om Individets Uforbederlighed af endogene Aarsager vil utvivlsomt blive en af de Grundpiller, hvorpaa Fremtidens Kriminalpolitik skal bygges.

Og alle, som har lært at arbejde efter hans Methode, hvad enten de helt eller kun delvis har kunnet tro paa hans Lære, vil utvivlsomt i taknemlig Erindring bevare Mindet om den store Videnskabsmand, der er gaaet bort.

Christian Geill.